

Román (római) stílusú nagy váza, Zsolnay, 1900 körül |
Vase with Roman-style Relief Decoration, Zsolnay, around 1900

FORMATERV FELTEHETŐEN | FORM PLAN PRESUMABLY BY: SIKORSKI TADÉ

(első kivitel: 1890 IV. - Old Ivory-sorozat stílusban)

Keménycserep, domborműves formába préselt, rátétekkel.
Opak és transzparens eozinmázokkal festett, felülete irizáló. Kivitelezése ötvösmunkát idéz.

FAZONSZÁM | FORM NUMBER: 3045

Magasság | Height: 61,5 cm, Átmérő | Diameter: 45 cm
Jelzés: masszába nyomott TJM családi márkajelzés, 5, 3045, máz felett arannyal bélyegzett pontkörös öttornyos márkajelzés | Signed with impressed TJM family trademark, numbers of 5, 3045, over glaze stamped in gold five-tower trademark in dotted circle

Párdarabja a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményében található, a 88.83. leltári számon.

PÁRDARABJA REPRODUKÁLVA | PENDANT REPRODUCED:

| Kovács Orsolya: Historizmus a Zsolnay kerámiában,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2003., 45. oldal

Kezdő ár | Starting price: 15 000 000 Ft / 39 063 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft

Estimate: 78 125 – 104 167 EUR

1. A váza feltételezett előképe,
Ferdinand Barbedienne műve
(középső ábra)

2. A tárgy reprodukálva:
Kovács Orsolya: *Historizmus a Zsolnay kerámiában*,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2003., 45. oldal

3. Vázánk rajza a Mintakönyvben, 3045-ös fazonzámmal

Az októberi Zsolnay árverés után keresett meg egy pécsi család az itt látható vázával. Az élmény megdöbbentő volt. A tárgy monumentalitása, szuggesztivitása lenyűgözött. A gazdagon burjánzó plasztikus felületek egy korai eozin alapmázás vázán a millennium és a századforduló közti időszakára, míg a bravúros eleganciával megmunkált domborműves felületek inkább a korábbi, historikus idősakra utaltak. A tárgy ugyanakkor a Zsolnay művek világtól idegen, nem villan fel előképe, párdarabja, pedig minden Zsolnay vázának kell, hogy legyen gyökere.

Rövid kutatás után megtaláltuk, hogy a vázának a pécsi Janus Pannonius Múzeumban van egy párdarabja az alábbi definícióval:

Váza román stílusú relief-dísszel, 1896-1898 (JPM Lt.sz. 88.83) Sikoski Tádé?

Reprodukálva: Kovács Orsolya: *Historizmus a Zsolnay kerámiában* című könyvében,
Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2003, 45. oldal.

A fazon- és dekorkönyv viszont 1890-es eskeletkezésre, berajzolásra mutat, Old Ivory típusként jegyezve.

A dekor eredete viszont további kutatást igényel. Végül is találtunk egy virágedényt, egy posztamenst és egy vázát is az 1890-es évből a vázánkhoz hasonló dekor elemekkel. Vázánkon láthatunk gorgó- és oroszlánfejeket, női aktot és egy furcsa mitológikus állatot. A motívumok mitikus, talán egyiptomi, etruszk, vagy hellenisztikus mitológiai alakjainak és motívumainak keveredését tükrözik. Ezek a motívumok vándorolhattak tovább a római biradalom ötvösműhelyeibe, később a reneszánszba, majd a romantikába.

A váza talpán látható az 1890 körül használt családi TJM pecsét, mellette viszont megjelenik a pontozott-gyöngykorós márkajelzés is.

A váza valójában egy robusztus ötvöstárgy benyomását kelti, annak az újragondolása a kerámia formanyelvén. Előképe nagy valószínűséggel a Ferdinand Barbedienne, francia fémmegmunkáló, gyáriparos – akit „bronzalapítóként” is neveztek – vázája lehetett.

Analógiaként szolgálhat az 1878-as párizsi világkiállítás katalógusában reprodukált minta.

Zsolnay Vilmos álma és alapvető hite volt, hogy kerámiával valamennyi rokon iparművészeti világ imitálható, ezzel folyamatosan kísérletezett. Ehhez a világhoz tartozik explicit módon az Orion és Osiris gyárral készített kerámia-ötvös kombinációk. A Zsolnay-dekorvilágban alapeszközzé vált trébelt-poncolt felületek az ötvöskultúrából érkeztek. Kísérletezett a Tiffany és Loetz üveggel, a Gallé vázák imitációival is – jelentős sikerrel. A kézzel formált, rogyasztott csészék, tulipánok inspirációi is innen eredeztethetők.

Ez tehát egy „újragondolt”, kerámiába formált monumentális ötvöstárgy imitáció korábbi historikus motívumokat felelevenítve, de már eozinos háttérrel megformálva. Egy társtalan, magányos remekmű a Zsolnay tárgyak között a historizmus és a szecesszió határán, de egyikhez sem köthetően. Ki tudja, milyen ötlet alapján, megrendelésre (?) készülhetett ez a magányos remekmű, amely a századforduló Zsolnay kollekciójának végtelen gazdagságát és kreativitását tükrözi. Ez a váza hihetetlen önbizalmat sugároz, az üzenet a konkurenciának: amit ti megálmodni sem vagytok képesek, azt mi könnyedén megcsináljuk.

4. Zsolnay Teréz gyári leltárkönyvi bejegyzése, Grosse Vase néven

TÖRŐ ISTVÁN - SÁRÁNSZKI PÉTER
HÁRS EVA ARCHIVUM